

Urednici:

Mr. Eldin Mehić

Mr. Snježana Brkić

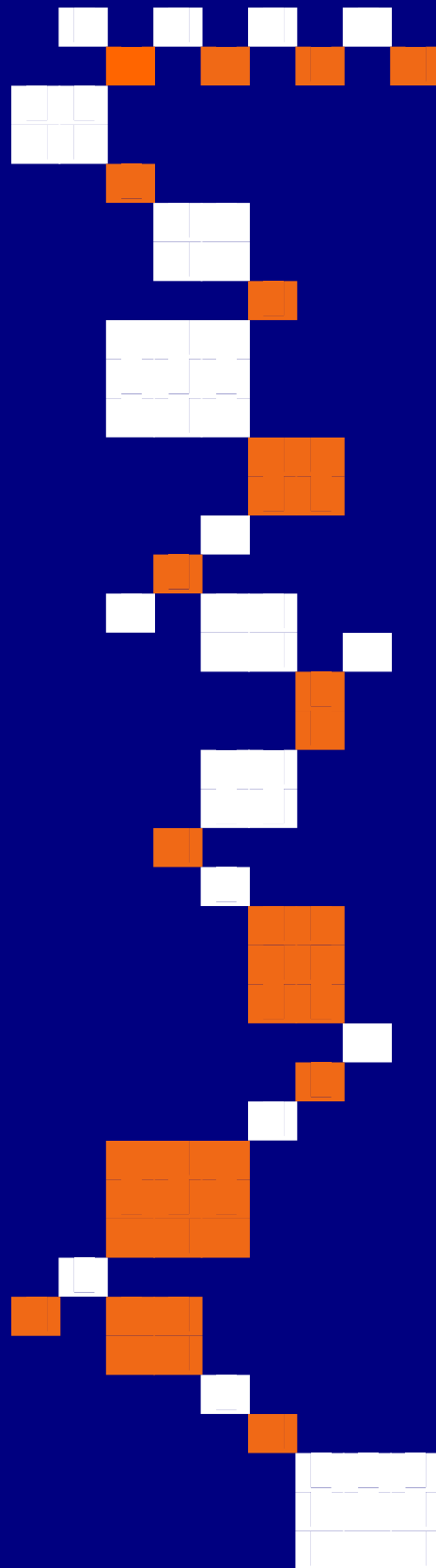
Vanja Kenjić, , dipl. komp.

Vodič za brucoše

**Ekonomski
fakultet u Sarajevu**

UNIVERZITET U SARAJEVU

UNIVERZITET U SARAJEVU

Ekonomski fakultet
u Sarajevu

Urednici:

Mr. Eldin Mehić

Mr. Snježana Brkić

Vanja Kenjić, dipl. komp. i dipl. bibl.

Vodič za brucoše

Sarajevo, 2006.

VODIČ ZA BRUCOŠE

Urednici:

Ass. mr. Eldin Mehić
Ass. mr. Snježana Brkić
Vanja Kenjić, dipl. komp. i dipl. bibl.

Autori:

Ass. mr. Eldin Mehić
Ass. mr. Snježana Brkić
Vanja Kenjić, rukovodilac Centra za usavršavanje nastavnog osoblja
Ass. mr. Melika Husić, rukovodilac Odjela za odnose sa javnošću EFSA
Ass. Mirha Bičo-Ćar, rukovodilac Centra za razvoj karijere studenata
Biserka Sabljaković, rukovodilac Bibliotečko informacionog centra
Alma Vranić, rukovodilac Službe za rad sa studentima
Ass. Kemal Kačapor, rukovodilac Tima za informatičku podršku
Vijeće studenata EFSA

Izdavač:

Ekonomski fakultet u Sarajevu

Glavni i odgovorni urednik:

Dekan
Prof. dr. Muris Čičić

Recenzenti:

Prof. dr. Nenad Brkić
Prof. dr. Nijaz Bajgorić

Štampa:

"Štamparija Fojnica" d.o.o.

Odgovorno lice štamparije:

Šehzija Buljina, direktor

Tiraž: 1.000

Godina izdanja i štampanja:

2006.

PREDGOVOR

„Vodič za brucoše“ namijenjen je studentima koji započinju svoje studiranje na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu (EFSA). Svrha Vodiča je da u osnovnim crtama upozna nove studente sa organizacijom, programima, aktivnostima i načinom ponašanja na Fakultetu, te da im na taj način olakša prvi kontakt sa novom sredinom.

Većina ovih informacija, pa i mnogo više, može se pronaći na *web site*-u Fakulteta www.efsa.unsa.ba. Budući da Internet, na žalost, još uvijek nije dostupan svima, a i onima kojima je dostupan nije uvijek moguće brzo pronaći željene podatke, odlučili smo se da informacije koje su značajne za brucoše sakupimo i prezentiramo na jednom mjestu, u ovom vodiču.

Nadamo se da će Vodič ispuniti svoju svrhu i olakšati našim budućim kolegama njihove prve fakultetske dane.

Autori, Uprava i uposlenici Fakulteta

Sarajevo, septembar 2006. godine

PISMO VIJEĆA STUDENATA EFSA

Drage kolegice i kolege,

Dobro došli na Ekonomski fakultet u Sarajevu!

Najprije da vam se predstavimo: Vijeće studenata Ekonomskog fakulteta u Sarajevu je nevladina, dobrovoljna, vanstranačka organizacija studenata Ekonomskog fakulteta, koja zastupa prava i interese studenata pred organima i tijelima Fakulteta, Univerziteta i šire društvene zajednice.

Naš cilj je, između ostalog, učešće studenata u procesima kreiranja i realizovanja programa rada Fakulteta i Univerziteta, te uvođenje studenata kroz obrazovni proces u naučne i stručne projekte od značaja za Bosnu i Hercegovinu, uspostava međunarodne saradnje na strukovnom, naučno-stručnom, kulturno-zabavnom i sportskom nivou, kao i organizovanje tribina, javnih rasprava, seminara, konferencija i drugih kulturnih sadržaja.

Jedan od naših zadataka je takođe da olakšamo vama, našim novim kolegama, snalaženje na Fakultetu. Iz tog razloga učestvovali smo u izradi ovog vodiča, u dijelu koji će vas, vjerujemo, posebno interesirati. Smatramo da je Vodič veoma korisno štivo i stoga ga svesrdno preporučujemo.

Ujedno koristimo ovu priliku da vas pozovemo da nam se pridružite i da svojim idejama doprinesete našem radu i nastojanjima da svima nama poboljšamo uslove studiranja. Ne zaboravite da smo mi ovdje zbog vas, i da su vaši i naši interesi jedno.

Želimo vam sretan početak studiranja i uspješnu akademsku 2006/2007. godinu!

Vijeće studenata Ekonomskog fakulteta u Sarajevu

Sarajevo, septembar 2006. godine

SADRŽAJ

I OSNOVNE INFORMACIJE O EFSA	1
1. Misija i vizija	1
2. Historijat	1
3. Organizacija i kapaciteti	1
II STUDIJI I PROGRAMI NA EFSA	3
1. Evropski sistem prijenosa kredita (European Credit Transfer System – ECTS)	3
1.1. Akademski program (Ekonomija i Menadžment – EAM)	3
1.2. Praksi orijentiran program (Visoka poslovna škola – BUS)	4
2. Učenje na daljinu (Distance Learning)	4
3. Ljetna škola	5
III UDRUŽENJA I SLUŽBE ZA PODRŠKU AKTIVNOSTIMA STUDENATA	6
1. Na Univerzitetu u Sarajevu	6
1.1. Akademski kooperativni centar za studente iz Sarajeva (ACCESS)	6
1.2. Svjetski univerzitetski servis BiH (SUS BiH)	6
1.3. Unija studenata Univerziteta u Sarajevu (USUS)	7
1.4. Omladinska informativna agencija BiH (OIA)	7
1.5. Nacionalna i univerzitetska biblioteka BiH (NUB BiH)	8
2. Na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu	9
2.1. Vijeće studenata EFSA (VSEF)	9
2.2. Association Internationale des Etudiants en Sciences Economiques et Commerciales (AIESEC)	9
2.3. Centar za razvoj karijere studenata	10
2.4. Bibliotečko informacioni centar EFSA (BIC)	11
IV INFORMACIONI RESURSI I SERVISI ZA PODRŠKU AKTIVNOSTIMA STUDENATA	13
1. Courseware – web site za podršku nastavi	15
2. Aplikacija ISSS	15

V PRAVILA PONAŠANJA	17
VI STUDENTSKI LEKSIKON POJMOVA	18
PRILOZI	21
Prilog 1. Izvod iz Pravila studiranja za prvi ciklus studija na visokoškolskim ustanovama Univerziteta u Sarajevu	21
Prilog 2. Bolonjska deklaracija	24

1. Misija i vizija

Misija Ekonomskog fakulteta u Sarajevu je kreiranje i širenje znanja iz oblasti ekonomskih i poslovnih nauka, koje vodi ka stvaranju visoko obrazovanih i kreativnih stručnjaka, sposobnih da odgovore zahtjevima dinamičnog poslovnog i društvenog okruženja.

Vizija Ekonomskog fakulteta u Sarajevu je da Ekonomski fakultet želi postati regionalno poznat kao mjesto zavidnih naučno-istraživačkih rezultata, efikasnog transfera znanja i vještina, vrhunskih uslova rada i života, te otvorenosti za nove ideje, inicijative i stremljenja. Liderstvo, konkurentnost, otvorenost, civilizacijske tekovine, kvalitet života i odgovornost su odrednice djelovanja Fakulteta.

2. Historijat

Ekonomski fakultet u Sarajevu osnovan je 1952. godine i predstavlja jednu od najstarijih visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini.¹ Ono što je posebno značajno je kontinuitet u radu Fakulteta u proteklih 50 godina. Čak ni u uslovima najžešćih granatiranja i ratnih dejstava u vrijeme agresije na BiH 1992-1995. godine nastavne aktivnosti nisu prekinute, zahvaljujući prije svega entuzijazmu i požrtvovanosti zaposlenih i studenata.

Tokom svih ovih godina djelovanja Fakulteta (1952-2005.), na Fakultetu je diplomiralo oko 13.000 studenata četverogodišnjeg, 493 studenta trogodišnjeg i 3.000 studenata dvogodišnjeg studija. Na Fakultetu je magistriralo 435 kandidata, a odbranjene su 174 doktorske disertacije. Pored kontinuirane nastavne aktivnosti, Fakultet je razvijao i naučno-istraživačku aktivnost, u čemu je veliku važnost imalo osnivanje vlastitog instituta 1984. godine.

3. Organizacija i kapaciteti

Osnovnu organizacionu jedinicu Fakulteta čini katedra koja objedinjuje više srodnih predmeta iz nastavnog plana. Fakultet ima deset katedri:

- Katedra za ekonomsku teoriju i politiku

¹ Univerzitet u Sarajevu osnovan je 2. decembra 1949. godine. Prema sadašnjoj organizacionoj strukturi, Univerzitet obuhvata 23 različite jedinice – fakultete, akademije i institucije-pridružene članove.

- Katedra za finansije
- Katedra za kvantitativnu ekonomiju
- Katedra za marketing
- Katedra za menadžment i informacione tehnologije
- Katedra za menadžment i organizaciju
- Katedra za mikroekonomiju
- Katedra za opšte predmete
- Katedra za poslovno pravo
- Katedra za računovodstvo i reviziju.

U okviru Fakulteta egzistiraju i slijedeće tržišno orijentirane organizacione jedinice: Institut Ekonomskog fakulteta, Poslovna škola, Izdavačka djelatnost i Centar za menadžment i informacione tehnologije (MIT Centar) u okviru kojeg posluje E-Net Centar.

Fakultet također obuhvata više službi odnosno centara, koji pružaju različite vidove stručne podrške osnovnom poslovnom procesu i tržišno orijentiranim organizacionim jedinicama: Služba za rad sa studentima, Služba za nastavu, Služba za ekonomsko finansijske poslove, Služba za opšte poslove, Služba za pravne i personalne poslove, Odjel za odnose sa javnošću, Bibliotečko informacioni centar, Centar za međunarodnu saradnju, Centar za razvoj nastavnog osoblja, Centar za razvoj karijere studenata i Alumni Asocijacija.

Prostorni kapaciteti i oprema Fakulteta:

Ukupni prostor: 11.000 m²

Broj amfiteatara: 3

Broj učionica²: 18

Broj sala sa kompjuterima: 5 sala sa oko 100 kompjutera

Ukupni broj kompjutera: 320

Broj studomata: 9

Internet konekcija: 2 Mbps

Kontakt:

Adresa: Trg oslobođenja – Alija Izetbegović 1, Sarajevo

Telefon: 033 275 900, 033 275 901

Telefax: 033 275 994

Web site: www.efsa.unsa.ba

² Svi amfiteatri i učionice opremljeni su savremenim nastavnim sredstvima i uređajima za prezentacije.

STUDIJI I PROGRAMI NA EFSA

U cilju osavremenjivanja nastavnog plana i programa, te intenziviranja aktivnosti na internacionalizaciji i međunarodnom priznavanju diploma, Ekonomski fakultet u Sarajevu je prvi u Bosni i Hercegovini (školske 2001/2002. godine) usvojio i počeo realizovati Nastavni plan i program zasnovan na Evropskom sistemu prijenosa kredita (*European Credits Transfer System – ECTS*), odnosno tzv. kreditni sistem studiranja. To je ujedno bio i prvi korak u aktivnostima usmjerenim na internacionalizaciju i međunarodnu akreditaciju, budući da se Fakultet nastoji prilagoditi najvišim evropskim i međunarodnim standardima kvaliteta. U tu svrhu ostvaren je i zavidan nivo saradnje sa elitnim fakultetima ekonomije i biznisa u Evropi i svijetu, koji treba omogućiti studentima veću mogućnost izbora i vlastitog uticaja na kreiranje programa koji slušaju i polažu, te studiranje na partnerskim institucijama.

Novi nastavni plan uključuje također orijentacijski program, program učenja na daljinu (*Distance Learning*) i ljetnu školu. Orijentacijski program se sastoji od serije kratkih predavanja na kraju drugog semestra u okviru kojih studenti dobivaju osnovne informacije o smjerovima i predmetima koje mogu birati u trećem semestru studija. Učenje na daljinu je program koji treba zamijeniti postojeći program studija uz rad i koji će se prvi put uvesti na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu u školskoj 2006/2007. godini. Ljetna škola se sastoji od kurseva koji omogućavaju boljim studentima da brže napreduju, a onim sporijim da ponove ono što su propustili i da pristupe popravnom ispitu.

1. Evropski sistem prijenosa kredita (European Credit Transfer System – ECTS)

Od školske 2005/2006. godine nastavni proces na EFSA se organizuje kroz dodiplomski i postdiplomski program baziran na konceptu „3+2+3“, što znači: tri godine dodiplomskog studija, dvije godine postdiplomskog studija i tri godine doktorskog studija.

Dodiplomski studij koncipiran je u dva paralelna programa koja traju po 3 godine:

- Akademski program sa odsjecima Ekonomija i Menadžment (EAM)
- Praksi orijentiran program - Visoka poslovna škola (BUS)

1.1. Akademski program (Ekonomija i Menadžment – EAM)

Trogodišnji akademski program ima dva odsjeka: Ekonomija (*Economics – ECO*) i Menadžment (*Management – MAN*). Svaki od odsjeka nudi po 6 smjerova.

U okviru odsjeka Ekonomije postoje slijedeći smjerovi: Globalna ekonomija, Ekonomska analiza, Ekonomija javnog sektora, Ekonomija Evrope, Makroekonomski menadžment, Makrofinansijski menadžment.

U okviru odsjeka Menadžment postoje slijedeći smjerovi: Marketing menadžment, Menadžment i organizacija, Međunarodni business, Menadžment i informacijski sistemi, Finansijski menadžment, Računovodstvo i revizija.

1.2. Praksi orijentiran program (Visoka poslovna škola – BUS)

Trogodišnji studij Visoke poslovne škole namijenjen je za sticanje osnovnih znanja iz poslovanja (*Business*) i poslovnog upravljanja (*Business Administration*).

Na ovom studiju postoje slijedeći smjerovi: Bankarstvo i osiguranje, Menadžment, Marketing, Razvoj poslovnih informacijskih sistema, Računovodstvo i revizija, Turizam.

[Više o ECTS vidjeti u brošuri u prilogu ili na web site-u Fakulteta www.efsa.unsa.ba.]

2. Učenje na daljinu (Distance Learning)

Kreiranje Evropskog prostora visokog obrazovanja, takozvani Bolonjski proces fokusira se na restrukturiranje akademskih programa i poboljšanje kvaliteta institucija visokog obrazovanja. Budući da se cjelokupan Bolonjski proces fokusira na redovnog studenta smatrajući ga osnovnom ciljnom grupom, postavlja se pitanje kako omogućiti ljudima koji rade, imaju porodice ili su na neki drugi način spriječeni da aktivno učestvuju i redovno pohađaju nastavu.

Centar za menadžment i informacione tehnologije (MIT Centar) Ekonomskog fakulteta u Sarajevu, pokrenuo je *Distance Learning Program – DL* (Učenje na daljinu), koji je kroz interaktivne edukativne alate još 1998. godine rezultirao prvom generacijom svršenih studenata DL studija. Bazirano na dosadašnjim usvojenim najboljim praksama i dugogodišnjem iskustvu EFSA u DL nastavi, u školskoj 2006/2007. godini pokrenut je DL sistem rada u punom obimu, koji u potpunosti korespondira sa klasičnom *in-class* nastavom. Učenje na daljinu kreirao je tim stručnjaka Ekonomskog fakulteta, na čelu sa prof. dr. Zlatkom Lagumdžijom, kako bi se svim studentima omogućila jednaka šansa za aktivno učešće i sticanje znanja iz željene oblasti.

Odvijanje DL nastave organizirano je tako da se sukcesivno smjenjuje klasična i DL nastava. Klasična nastava za DL studente odvija se u 1., 7-8. i 14-15. sedmici nastave, dok se DL nastava odvija u 2-6. i 9-13. sedmici nastave. Osnovni metodološki element predmeta jeste nastavna

jedinica koja se sastoji od slijedećih dijelova: osnovni materijali, dodatni primjeri, aktivnosti. Materijali se ne razlikuju od štampane forme materijala potrebnih za klasičnu nastavu, ali se uz njih razvijaju i interaktivni multimedijски materijali kao što su: zvučni zapisi, video snimci, animacije, simulacije itd.

Studij klasične nastave i DL nastave za studente dodiplomskog studija smatraju se jednako kvalitetnim i imaju istu vrijednost, kako u daljnjem školovanju, tako i na tržištu rada.

3. Ljetna škola

Ljetna škola je akademski semestar koji se organizuje tokom ljeta za popravni ili dopunski studij. Ovaj studij pruža mogućnost studentima da:

- nadoknade propušteno u prethodnim semestrима,
- ostvare neophodni uslov za upis u narednu godinu studija,
- idu «korak naprijed» birajući predmete iz semestara koji slijede u studiju,
- uspješnije studiraju paralelno dva programa.

Ljetna škola nije dodatni ispitni rok, već podrazumijeva izvođenje nastave prema pravilima datim u *syllabus*-u predmeta koji biraju. Student može izabrati najviše dva predmeta koja će polagati u okviru Ljetne škole. Da bi predmet bio ponuđen u Ljetnoj školi, potrebno je da se prijavi najmanje pedeset studenata.

Nastava iz svakog predmeta traje pet sedmica sa 75% ukupnog broja časova predviđenih *syllabus*-om za pojedini predmet. Sažet oblik izvođenja nastave od studenata zahtijeva punu posvećenost, kako bi uspješno završili Ljetnu školu.

1. Na Univerzitetu u Sarajevu

1.1. Akademski kooperativni centar za studente iz Sarajeva (ACCESS)

ACCESS studentski centar otvoren je 23. novembra 2000. godine. Osnivač Centra je Svjetski univerzitetski servis BiH (SUS BiH). Centar je zamišljen kao platforma za pružanje podrške razvoju visokog obrazovanja u BiH i regionu.

Centar je smješten u objektu br. 34 u Kampusu Univerziteta, koji je rekonstruiran sredstvima Ministarstva vanjskih poslova Republike Austrije, UNHCR New Bosnia Fund WBI i Evropske komisije. U sklopu Centra postoje multimedijalna biblioteka (opremljena sredstvima Ambasade Velike Britanije u BiH), sala za seminare, Centar za informacije i savjetovanje studenata, Internet café i Café bar. U ACCESS centru su takođe smješteni uredi Svjetskog univerzitetskog servisa Bosne i Hercegovine i sarajevski ured Svjetskog univerzitetskog servisa Republike Austrije (WUS Austria).

U toku prve godine postojanja ACCESS je postao jedno od najomiljenijih okupljališta studenata i mladih uopšte, kao i svih onih koji se bave pitanjima visokoškolskog obrazovanja. Ono što karakteriše ACCESS je veliki broj društvenih, kulturnih i obrazovnih aktivnosti koje variraju od DJ partija i koncerata do seminara o ljudskim pravima i kompjuterskih kurseva.

Kontakt:

Adresa: Zmaja od Bosne bb, Sarajevo

Telefon: 033 200 070, 033 650 871

Web site: www.access.ba

E-mail: contact@access.ba

1.2. Svjetski univerzitetski servis Bosne i Hercegovine (SUS BiH)

Svjetski univerzitetski servis Bosne i Hercegovine (SUS BiH) osnovan je na inicijativu grupe akademskih savjetnika i zaposlenika WUS-a³ Austria. Registrovan je 5. aprila 1999. godine kao

³ WUS (World University Service - Svjetski univerzitetski servis) je asocijacija posvećena promociji ljudskog prava na obrazovanje na osnovi akademske slobode i univerzitetske autonomije.

humanitarna organizacija za visoko obrazovanje, i od tada je SUS BiH svoje aktivnosti usmjerio ka razvoju visokog obrazovanja u BiH.

SUS BiH je neprofitna organizacija čija je misija obezbijediti aktivnu i kontinuiranu podršku visokom obrazovanju, istraživanju i civilnom društvu, uvećavajući vrijednost i znanje, kako pojedinaca, tako i interesnih grupa. Vizija SUS-a je da postane istaknut konsultativni i savjetodavni centar koji će pružati usluge i ekspertizu jedinstvenu u Bosni i Hercegovini, u okviru svog područja djelovanja i u interesu šire zajednice.

Kontakt:

Adresa: Zmaja od Bosne 8, Sarajevo

Telefon: 033 200 070

Telefax: 033 650 871

E-mail: sarajevo@sus.ba

Radno vrijeme: 09.00 – 17.00 časova

1.3. Unija studenata Univerziteta u Sarajevu (USUS)

Unija studenata Univerziteta u Sarajevu (USUS) registrovana je kao udruženje i krovna je organizacija studenata Univerziteta u Sarajevu. USUS ima za cilj zastupanje i predstavljanje interesa studenata Univerziteta u Sarajevu.

Okuplja 24 studentske organizacije fakulteta Univerziteta u Sarajevu. Sa misijom koja glasi „zastupanje i predstavljanje interesa studenata Univerziteta u Sarajevu“ i izgrađenim kapacitetima, USUS je postao najjača studentska organizacija u Bosni i Hercegovini i respektabilna organizacija u sektoru omladinskih organizacija.

Kontakt:

Adresa: Zmaja od Bosne 8, Sarajevo

Tel/fax: 033 215 526, 445 870

Web site: www.usus.ba

E-mail: info@usus.ba

1.4. Omladinska informativna agencija BiH (OIA)

Omladinska informativna agencija BiH (OIA) je nevladina i nestranačka organizacija na nivou Bosne i Hercegovine. OIA je vrlo specifična, jer djeluje kao jedini centar za istraživanje, analizu i

zagovaranje politika za mlade u BiH i regiji Zapadnog Balkana. Kroz tri programska sektora - Info servis, Policy sektor i Sektor jačanja kapaciteta - OIA saraduje sa preko 70 vladinih tijela i sa više od 200 omladinskih organizacija u BiH i regiji Jugoistočne Evrope, te sa nizom međunarodnih organizacija. OIA je danas član Omladinske mreže Jugoistočne Evrope (SEEYN), predstavlja u BiH regionalne fondove youthNET i youthEXchange.SEE, akcioni je partner Međunarodnog parlamenta mladih (IYP) sa sjedištem u Sidneju i nacionalni partner Evropske agencije za informiranje i savjetovanje mladih (ERYICA), te član Evropske mreže UNITED protiv rasizma. Pored toga, OIA ima savjetodavnu ulogu pri vladinim tijelima i na programima u vezi sa mladima i civilnim društvom.

Kontakt:

Adresa: Branilaca grada 19 B, Sarajevo

Tel/fax: 033 209 753

Web site: www.oiabih.info

E-mail: uia@oiabih.info

1.5. Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine (NUB BiH)

Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine⁴ osnovana je Uredbom o Narodnoj biblioteci Federalne Bosne i Hercegovine 31. oktobra 1945. godine. Dugo godina bila je smještena u zgradi gradske Vijećnice, sve do bombardiranja Sarajeva u augustu 1992. godine. Vijećnica je granatirana dva dana, a slika Nacionalne biblioteke koja je danima gorjela, obišla je cijeli svijet. Od 3 miliona naslova, koliko je imala Biblioteka, spašeno je svega 10% i to je najveći gubitak dokumentarnog naslijeđa koji je pretrpjela jedna zemlja u modernoj historiji.

Danas je Nacionalna i univerzitetska biblioteka smještena u Kampusu Univerziteta u Sarajevu. Raspolaže sa pet čitaonica. Osnovni informacioni instrumenti u NUB BiH su katalozi - NUB BiH raspolaže *on-line* katalogom i nekoliko lisnih kataloga koji pružaju temeljne informacije o građi koju ona posjeduje u svojim fondovima. Godišnja članarina za studente iznosi 20 KM, polugodišnja 15 KM, dok mjesečna iznosi 10 KM.

Kontakt:

Adresa: Zmaja od Bosne 8, Sarajevo

Telefon: 033 275 301

Web site: <http://www.nub.ba>

Radno vrijeme: ponedjeljak – petak 07.30 – 20.00 časova

subota 07.30 – 16.00 časova

⁴ Najstarija biblioteka u Sarajevu je ona u Gazi Husrevbegovoj medresi, odnosno u Kuršumliji medresi, koja je osnovana istovremeno kada i Nacionalna biblioteka Francuske, daleke 1537. godine.

2. Na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu

2.1. Vijeće studenata Ekonomskog fakulteta u Sarajevu (VSEF)

Vijeće studenata Ekonomskog fakulteta u Sarajevu (VSEF) je studentska organizacija Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu koja se zalaže za stvaranje okvira za uspješnije i kvalitetnije studiranje. Pored aktivnog zalaganja za kvalitet nastavnog procesa u skladu sa Bolonjskom deklaracijom, aktivnosti VSEF su usmjerene i na organizaciju različitih sportskih turnira, stručnih ekskurzija, pokretanje berze knjiga, sprovođenje anketa među studentima i sl.

Članom VSEF-a može postati svaki student Ekonomskog fakulteta u Sarajevu. Organi VSEF-a su: Skupština, Upravni odbor, predsjednik Vijeća, potpredsjednik Vijeća i Nadzorni odbor. Skupština je najviši organ Vijeća, a čine je svi studenti Ekonomskog fakulteta. Članovi Upravnog odbora su predstavnici godina koje bira Skupština. Svaki student Ekonomskog fakulteta može se kandidirati za ovu funkciju. VSEF predstavljaju predsjednik, potpredsjednik i generalni sekretar. Predsjednika i potpredsjednika VSEF bira Skupština neposrednim izborima. Nadzorni odbor također bira Skupština i broji pet članova. Nadzorni odbor iz svog reda bira predsjedavajućeg.

Kontakt:

Adresa: Trg oslobođenja – Alija Izetbegović 1, Sarajevo

Kabinet: 101/IV

Telefon: 033 275 987

E-mail: vijece.studenata@efsa.unsa.ba

2.2. Association Internationale des Etudiants en Sciences Economiques et Commerciales (AIESEC)

AIESEC je međunarodna, nepolitička, neprofitna, nezavisna, edukaciona, studentska organizacija. AIESEC ima status posmatrača pri UNESCO-u. Globalnu mrežu AIESEC-a čini 87 zemalja iz cijelog svijeta, koje su podijeljene u 7 regija: Afrika, Centralna i Istočna Evropa, Sjeverna Evropa, Zapadna Evropa, Mediteran, Azija - Pacifik i Amerika. Bosna i Hercegovina pripada Mediteranskoj regiji.

AIESEC omogućava međunarodnu razmjenu studenata, što je njegoa osnovna djelatnost, te organizuje različite društveno korisne i priznate projekte, programe i aktivnosti. Osnovni zadatak AIESEC-a je organizovanje međunarodne razmjene studenata kroz obezbjeđivanje prakse u kompanijama širom svijeta. AIESEC također pruža mogućnost zbližavanja mladih ljudi različitih kultura i nacija. Članovi AIESEC-a su studenti koji su pored formalnog obrazovanja zainteresirani i za sticanje praktičnih znanja i iskustava. U AIESEC-u mladi ljudi imaju šansu da rade sa stranim

kompanijama i studentima na projektima lokalnog, nacionalnog, regionalnog i internacionalnog tipa, organizuju seminare i konferencije, tribine i javne diskusije, prisustvuju međunarodnim konferencijama širom svijeta i svojim aktivnim učešćem pozitivno djeluju na društvo u kojem žive. Kroz AIESEC studenti razvijaju svoju kreativnost i organizacione sposobnosti.

Prijem novih članova vrši se na prvoj i drugoj godini svih fakulteta tokom prve tri sedmice oktobra, kada se održavaju sastanci i trodnevni seminar za mlade članove „Member Motivational Seminar“ (MMS).

Kontakt:

Adresa: Trg oslobođenja – Alija Izetbegović 1, Sarajevo

Mobitel: 061 241 880

Telefon: 033 275 989

E-mail: bihaiesec@yahoo.com

2.3. Centar za razvoj karijere studenata

Centar za razvoj karijere studenata jedna je od najmlađih organizacionih jedinica Ekonomskog fakulteta u Sarajevu. Svrha rada Centra jeste podizanje efikasnosti procesa studiranja, unapređivanje nivoa stručnih i ostalih znanja i vještina, te povezivanje studenata Ekonomskog fakulteta sa tržištem rada i potencijalnim poslodavcima.

Osnovni zadatak Centra je pružanje pomoći studentima pri profesionalnom usmjeravanju, stručnom obrazovanju i usavršavanju, te zapošljavanju nakon studija. Centar treba omogućiti studentima jednostavno uključivanje u sistem studija na Fakultetu, te korištenje i razvijanje njihovih potencijala, obezbjeđujući im na taj način efikasnije korištenje vremena studiranja i pripremu za buduću uspješnu karijeru.

U okviru Centra obavljaju se slijedeće osnovne aktivnosti:

- informiranje potencijalnih studenata o mogućnostima koje u pogledu razvoja karijere imaju na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu, kao i o profesijama kojima bi se mogli baviti po završetku fakulteta;
- priprema pisanih informativnih materijala o Fakultetu i pružanje konsultativnih usluga studentima;
- prezentiranje postojećih nastavnih programa u cilju pomoći studentima pri odabiru smjera/usmjerenja;

- organiziranje seminara o tehnikama učenja, vještinama govorništva, komunikacije, pisane i usmene prezentacije, upravljanju vremenom, timskom radu, postavljanju ciljeva, pisanju CV-a, kao i pripreme studenata za razgovor za posao;
- pomoć studentima kod izrade različitih vrsta naučnih i stručnih radova tokom studija - seminarskih, diplomskih i drugih radova;
- pomoć i posredovanje u pronalaženju obaveznih i ljetnih praksi za studente, te drugi vidovi povezivanja studenata sa praksom;
- pomoć vezana za profesionalnu orijentaciju i savjetovanje o karijeri.

U radu Centra, pored nastavnog osoblja, učestvuju i određeni broj studenata EFSA.

Kontakt:

Adresa: Trg oslobođenja – Alija Izetbegović 1, Sarajevo

Telefon: 033 275 980

E-mail: karijera.studenata@efsa.unsa.ba

2.4. Bibliotečko informacijski centar EFSA (BIC)

Biblioteka Ekonomskog fakulteta otvorena je 1952. godine, neposredno nakon osnivanja samog Fakulteta. Danas Ekonomski fakultet u Sarajevu ima najbogatiju, najvrjedniju i najstariju biblioteku za ekonomske nauke u Bosni i Hercegovini.

U 2001. godini otvaranjem namjenski adaptiranog i funkcionalno opremljenog prostora Biblioteka je, uz pomoć projekta Evropske unije, prerasla u Bibliotečko informacijski centar (BIC).

Po inventarnim knjigama BIC posjeduje fond od oko 115.000 monografskih i 12.000 godišta periodičnih publikacija. U čitaonici BIC-a bibliotečki fond je zaštićen elektronskim sistemom zaštite knjiga. Korisnicima je omogućen slobodan pristup bibliotečkoj građi koja obuhvata:

- najnoviju stručnu literaturu,
- udžbeničku zbirku,
- referensnu zbirku (enciklopedije, leksikoni, rječnici, bibliografije i dr.),
- statističke publikacije,
- službene publikacije,
- publikacije međunarodnih organizacija,
- domaće i strane stručne i naučne časopise,
- dnevne novine.

BIC je deponitarna biblioteka za publikacije Međunarodnog monetarnog fonda (IMF) u BiH. Preko linka Biblioteke može se pristupiti sljedećim bazama podataka: EBSCO, EconLit, Emerald, SCOPUS, Science Direct, Web of Science i ABI/INFORM. BIC je jedna od 14 biblioteka uključenih u sistem Virtuelne biblioteke BiH (www.cobiss.ba).

Kontakt:

Adresa: Trg oslobođenja – Alija Izetbegović 1, Sarajevo

Telefon: 033 275 961

E-mail: biblioteka@efsa.unsa.ba

Radno vrijeme: ponedjeljak – petak 08.00 - 18.00 časova

subota 08.00 - 14.00 časova

INFORMACIONI RESURSI I SERVISI ZA PODRŠKU AKTIVNOSTIMA STUDENATA

Ekonomski fakultet u Sarajevu raspolaže sa oko 320 računara povezanih u lokalnu mrežu sa direktnom Internet konekcijom od 2 Mbps. Svaka učionica/amfiteatar opremljena je računarom i projektorom za izvođenje nastave. Oko 80 računara u četiri sale namijenjeno je dodiplomskoj i postdiplomskoj nastavi. Na Fakultetu je postavljeno devet studomata. U fukciji su i dva savremena centra - MIT Centar i u okviru njega E-Net Centar – čija je namjena prvenstveno korištenje informacionih tehnologija u obrazovanju.

Svaki student Ekonomskog fakulteta u Sarajevu nakon upisa ima pravo na poseban *username* i *password* za pristup svim informacionim resursima na Fakultetu. Usluge korištenja informacionih resursa su besplatne za studente Fakulteta.

Najvažniji trenutno dostupni resursi kojima se pristupa pomoću tih podataka su:

- Studomati – računari u auli Fakulteta
- Računari u studentskim laboratorijima (MIT, Sala 3, BIC)
- *Courseware* – *web site* za podršku nastavi
- Svi novi servisi koji će se u budućnosti pojaviti (npr. studentski *e-mail*).

Pristupni podaci se mogu preuzeti u MIT Centru na drugom spratu Fakulteta, prema aktuelnom vremenskom rasporedu koji je objavljen na *web site*-u na *web* adresi www.efsa.unsa.ba/nastava. Sva prava, pravila i obaveze studenata koji koriste informatičke i informacione resurse Fakulteta mogu se naći na *web* adresi <http://www.efsa.unsa.ba/uslovi.htm> i svi studenti ih moraju prihvatiti i poštovati.

Nakon što student preuzme karticu na kojoj će pisati njegov *username* i *password* s kojim će se od sada prijavljivati za korištenje spomenutih servisa, neophodno je da pročita i slijedi upute koje su date u nastavku.

Uputstvo za korištenje studomata i računara u salama

Prijava na studomate i računare u salama:

- 1.) Prilikom prijave na studomate i računare u salama, treba na početnom ekranu pritisnuti tipke CTRL+ALT+DELETE.
- 2.) U polja koja se pojave upisati *username* i *password* i pritisnuti tipku „Enter“.

Nakon toga student je prijavljen na računar i može pristupiti svim instaliranim programima i Internetu.

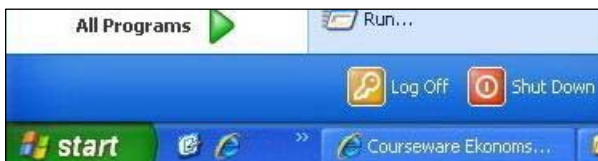
Promjena passworda:

- 1.) Ukoliko neko želi promijeniti *password*, nakon što se prijavi na računar treba pritisnuti ponovo tipke CTRL+ALT+DELETE.
- 2.) Pojaviće se prozor na kojem treba odabrati "Change Password".
- 3.) U naredni prozor treba upisati svoju trenutnu šifru, a zatim upisati dva puta novu šifru, te kliknuti na opciju „OK“.

Nakon toga je nova šifra postala aktivna.

Log Off – spriječiti da neko drugi koristi tuđi *account*:

Nakon završenog rada student je dužan da se odjavi, tako što će kliknuti na dugme *Start* → *Log Off* (Slika 1.) i kliknuti ponovo na *Log Off* (Slika 2.), kako bi spriječio da neko drugi koristi i zloupotrebi njegov korisnički *account*.

Slika 1.

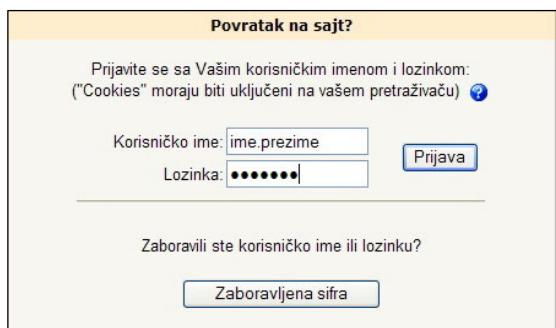
Slika 2.

1. Courseware – web site za podršku nastavi

Web podrška nastavi na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu je organizovana pomoću Courseware-a, web site-a za podršku nastavi na web adresi: <http://www.efsa.unsa.ba/nastava>. Ovaj site studentima omogućava detaljno informisanje o predmetima, preuzimanje nastavnih materijala i učešće u nastavnom procesu bez detaljnijeg poznavanja računarskih tehnologija i bez obzira na to gdje se nalaze. Za korištenje site-a je dovoljno poznavanje osnova rada na računaru i korištenja web browsera (Internet Explorer, Mozilla Firefox, Netscape Navigator ...).

Uputstvo za Courseware

- 1.) Otvoriti *web* stranicu koja se nalazi na *web* adresi: <http://www.efsa.unsa.ba/nastava>
- 2.) Upisati *username* i *password* kao što je prikazano na slici 3.
- 3.) Prilikom prve prijave sistem će tražiti da student upiše svoje ime, prezime i *e-mail* adresu i snimi promjene, kao na slici 4. Student je dužan da u polja upiše svoje prave podatke, inače će njegov *account* biti suspendovan.
- 4.) Detaljno uputstvo za korištenje *web site*-a *Courseware* dato je u posebnom priručniku za studente "Kako koristiti *courseware* na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu" koji se nalazi na <http://www.efsa.unsa.ba/nastava>

Povratak na sajt?

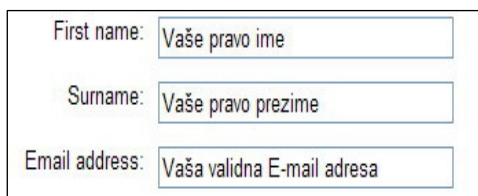
Prijavite se sa Vašim korisničkim imenom i lozinkom:
("Cookies" moraju biti uključeni na vašem pretraživaču) ?

Korisničko ime:

Lozinka:

Zaboravili ste korisničko ime ili lozinku?

Slika 3.

First name:

Surname:

Email address:

Slika 4.

2. Aplikacija ISSS

Početkom 2004. godine su na nivou Univerziteta u Sarajevu pokrenuta tri projekta koja su imala za cilj da do kraja godine uspostave institucionalno organizacijsko-informacijski okvir koji bi sarajevskom univerzitetu omogućio efikasnije uključivanje u sisteme visokog obrazovanja Evropske zajednice. Jedan od tih projekata bio je i „Razvoj univerzitetskog informacijskog

sistema", čija je implementacija otpočela u junu 2005. godine na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu.

Aplikaciju ISSS mogu koristiti tri grupe korisnika: Služba za rad sa studentima, studenti i profesori. Riječ je o *web* aplikaciji kojoj je moguće pristupiti sa svakog računara priključenog na Internet. *Web* adresa pristupa je www.registar.unsa.ba ili www.issb.ba. Budući da aplikacija ima tri modula – Služba za rad sa studentima, student i profesor, za svaki od njih je potrebna pristupna šifra.

U studentskom modulu moguće je vršiti upis u više godine studija, gdje studenti mogu birati predmete i profesore kod kojih će slušati predavanja. Studenti u svom modulu vide i spiskove položenih ispita, ispitne rokove, raspored nastave i imaju mogućnost prijavljivanja ispita. Na isti način studenti mogu dobiti i potrebna uvjerenja. Sve se ovo vrši *on-line*. Vezu studenata sa Službom za rad sa studentima najbolje je opisati kroz primjer izdavanja Uvjerenja o položenim ispitima ili statusnog uvjerenja. Ovdje dajemo primjer studentskog modula. Student iz svog modula zatraži uvjerenje koje mu treba, a Služba za rad sa studentima zatim u svom modulu dobiva popunjeno Uvjerenje spremno za štampanje. Nakon toga student u svom modulu može vidjeti da je uvjerenje obrađeno, a obavještenje dobiva i na svoju *e-mail* adresu.

Profesor kroz modul vidi raspored nastave i studente na predmetu koji podučava, a kroz modul ocjenjuje ispite, odnosno unosi ocjene. Sistem automatski popunjava e-verziju prijave sa svim podacima o ispitu, uključujući i ocjenu, a prijava se potom u Službi za rad sa studentima štampa i dostavlja profesoru na potpis.

PRAVILA PONAŠANJA

Na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu uvjereni smo da je za naše studente veoma važno naučiti poštovati određene norme profesionalnog i društvenog ponašanja. Kako bismo studente upoznali sa ponašanjem koje se od njih očekuje i koje treba omogućiti neometano odvijanje aktivnosti na Fakultetu, navodimo nekoliko osnovnih pravila:

Tačnost: Od studenta se očekuje pravovremeni dolazak na čas. Ulazak u učionicu nakon što je čas već počeo, najčešće ne nailazi na odobravanje nastavnika / saradnika, te studentu može biti uskraćeno prisustvovanje času na koji je zakasnio.

Prijevremeno napuštanje časa: Prijevremeno napuštanje časa ometa izvođenje nastavnih aktivnosti i smatra se neprimjerenim, izuzev u slučaju da se student o tome prethodno dogovorio sa predmetnim nastavnikom / saradnikom.

Konzumiranje hrane, pića i duhanskih proizvoda: Hrana i piće ne mogu se konzumirati u učionicama (salama i amfiteatrima). Konzumiranje duhanskih prerađevina nije dozvoljeno u čitavoj zgradi Fakulteta (salama, amfiteatrima, kabinetima, službama, hodnicima i drugdje), izuzev u bifeu „Economist“.

Mobilni telefoni: Nije dozvoljeno koristiti mobilne telefone za vrijeme trajanja časa ili ispita. Preporučuje se iste u potpunosti isključiti.

Dolazak na ispit: Od studenta se očekuje da na vrijeme dođe na ispit. Ukoliko student zakasni, od predmetnog nastavnika / saradnika zavisi da li će studentu dozvoliti pristup ispitu u tom terminu.

Konsultacije: Studentima se preporučuje da se pridržavaju termina za konsultacije objavljenog od strane nastavnika / saradnika.

Index: Index predstavlja svojevrsnu ličnu ispravu studenta. Stoga je posjedovanje indexa neophodno i/ili obavezno u brojnim situacijama tokom studiranja - prilikom prijavljivanja ispita, na ispitu, za pozajmljivanje knjiga iz Biblioteke, za prijavljivanje tema za seminarske i diplomske radove, za (dobijanje) vađenje raznih uvjerenja i sl. Preporučuje se studentima da index uvijek nose sa sobom kada dolaze na Fakultet.

Odijevanje: Od studenata se očekuje da na Fakultet dolaze primjerenom odjevenim, te da ne nose šesire ili kape za vrijeme trajanja časa ili ispita.

A

Apsolvent - Student završne godine fakulteta koji je odslušao predavanja.

Apsolventske večerice - Šlag dolazi na kraju – u srednjoj školi to je bilo maturske večerice.

Asistent - Pomoćnik profesora koji, pored toga što drži studentima vježbe, organizuje provjere znanja i ponekad mijenja profesora na predavanjima. "Katica za sve".

B

Biblioteka - Riznica znanja. Mjesto gdje se mogu čitati ili posuditi knjige potrebne za ispit (ili neke druge knjige), ali ako ih nema za sve, ostavite kauciju od 100 KM i možete ih iznijeti iz biblioteke.

Bife – Bife "Ekonomist", među studentima poznatiji kao bife "Kod Kike". Mjesto gdje studenti mogu otići na kafu, kahvu ili kavu, pojesti sendvič na pauzi poslije predavanja i vježbi, a usput razmijeniti po koji trač ili savjet za ispit.

Bolonja - Novi sistem obrazovanja kojem se i studenti i profesori teško prilagođavaju. Trnovit je put do zvijezda.

Bolonjac - Student koji se slomi studirajući "po Bolonji", iako mu je bilo obećano "lakše" studiranje.

Brucoške večerice - Zabava za brucoše koja se obično održava na početku školske godine. Na ovaj dernek dođu i studenti starijih godina, stoga ga ni u kom slučaju ne propuštajte.

Č

Čitaonica - Mjesto gdje neki studenti spremaju ispite, a također i započinju nova prijateljstva ili veze.☺

D

Dekan - Prvi čovjek fakulteta. Iako svi mi "imamo pravo glasa", njegova je ipak zadnja. „Il capo di tutti capi“.

Demonstrator - Student koji je dobio visoku ocjenu na predmetu na kojem demonstrira, a uz to je bio simpatičan profesor. Pomaže asistentu u izvođenju nastave i organizaciji ispita.

Docent - Prvo akademsko zvanje koje stiče mladi, a ponekad i ne baš tako mladi doktor nauka.

I

Index - Ono što smo u srednjoj školi zvali đlačka knjižica, na fakultetu zovemo index. Sadrži podatke o upisanoj godini, semestru, predmetima i ocjenama. Savjet: Ne dolazite na fakultet bez indexa, nikad ne znate kad će vam zatrebati.

Ispitna pitanja - Pitanja koja dobijete na ispitu. Mogu biti od velike pomoći kod spremanja ispita, ako uspijete da ih pronađete kod studenata prethodnih generacija.

⁵ Pripremila Vijeće studenata EFSA.

K

Kartice - Papirići sa izabranim ispitnim pitanjima koje izvlačite na usmenom ispitu. Po Bolonjskoj deklaraciji nema više usmenog ispitivanja (ne bi trebalo biti), tako da je mala mogućnost da ćete se sretati s karticama.

Kolokvij - Neka vrsta ispita, više kao test. Ne polaže se iz svih predmeta. Može biti uslov da se izađe na ispit, ali i ne mora (zavisi od odluke profesora). Ocjena iz kolokvija se ne upisuje u index, ali može da utiče na krajnju ocjenu, pogotovo na fakultetima gdje se primjenjuje Bolonjski proces, jer se sve buduće.

L

Literatura - Knjige, vodiči, časopisi, skripte... koji su potrebni za uspješno, a često i neuspješno pripremanje ispita.

N

Najteži ispit - Ispit kojem je potrebno posvetiti puno više vremena nego ostalima. Prosječan student ga polaže najmanje tri puta, ne spava i ne jede zbog njega, a kad ga položi, najsretniji je čovjek na svijetu.

O

Ocjene - Prolazne su one od 6 do 10. Petica znači da ste pali i ne upisuje se u index.

Oktobarski rok - Spas u zadnji čas. "Socijalni rok" koji je služio onima kojima je trebao jedan ispit za uslov. Izumrla kategorija.

Ovjera semestra - Semestar se ovjerava nakon skupljenih potpisa svih predmetnih

nastavnika koji su vam predavali u tom semestru. Tek nakon ovjere semestra, možete upisati sljedeći semestar.

P

Pravila Fakulteta - Ono s čim bi se svaki student trebao upoznati odmah na početku studija, da ga poslije ne bi boljela glava zbog neupućenosti.

Predavanje - Časovi koje održava predmetni profesor i na kojima često kaže ono što nema u knjizi, a pita na ispitu.

Prodekan - Osoba iz reda nastavnog osoblja koja se brine o nastavnom procesu, o angažovanju nastavnika i asistenata, razmatra zahtjeve studenata i priprema ih organima fakulteta za rješavanje problema, savjetuje dekana... Bolje je da vam nikad ne zatreba, jer to znači da imate problem. Na našem fakultetu postoje tri prodekana: prodekan za nastavu, prodekan za postdiplomski i doktorski studij i prodekan za materijalno-finansijska pitanja / izvršni direktor.

Profesor - Predavač i doktor nauka određene oblasti. Obično ima previše obaveza van fakulteta.

Puštanje papira za potpis - Evidencija o vašem prisustvu na predavanjima i vježbama. Posebno zastupljeno na predavanjima/vježbama po Bolonjskoj deklaraciji kojima ste obavezni da prisustvujete. Kada ste u manjoj grupi, moguće je i da profesor ili asistent proziva studente.

S

Semestar - Polugodište u srednjoj školi na fakultetu je semestar. Jedna školska godina

sastoji se od 2 semestra, zimskog i ljetnog, od kojih svaki traje oko 4 mjeseca.

Skripte - Uglavnom ih prave predmetni nastavnici, predstavljaju skraćenu verziju predavanja ili gradiva i od velike pomoći su kod spremanja ispita. Postoje i skripte urađene od strane studenata, ali njih treba koristiti oprezno.

Studentska služba - Jedna od službi na fakultetu čiji zaposleni obavljaju sve poslove formalne prirode vezane za studente - čuvaju dosijee studenata, primaju upisne materijale i prijave za ispite, izdaju potrebne potvrde i uvjerenja..., ponekad s osmijehom na licu, a ponekad i bez. 😊

Sveznalica - Štreber koji misli da sve zna i koji puno priča na predavanjima. Njegovi ispadi znaju ponekad biti smiješni, ponekad iritirajući, mada ponekad kaže i koju pametnu.

T

Tatin sin - Student koji polaže sve ispite, a nikada nije na predavanjima, niti u čitaonici, čak ni kod kuće ne uči, nego ispija kafe po cijeli dan. Mnogi misle da postoji, ali to niko neće da prizna.

Tremaroš - Student sklon panici. Nakon što prikupljene informacije o profesoru i ispitu preuveliča i pogrešno protumači, redovno doživljava «blagi slom živaca» prije početka ispita. Preporučujemo da ih izbjegavate.

U

Unija studenata - Udruženje studenata Univerziteta u Sarajevu koje se treba zalagati za prava i interese svih studenata Univerziteta.

Uslov - Da biste upisali sljedeću godinu studija nije potrebno položiti sve ispite – dva nepoložena ispita možete prenijeti u sljedeću godinu i to se zove “uslov” (za studente koji studiraju po starom planu i programu). Kod studiranja “po Bolonji” svaki predmet nosi određene bodove, pa je za prelazak u narednu godinu potrebno sakupiti dovoljan broj bodova.

V

Vijeće studenata - Neprofitna organizacija studenata koja štiti prava studenata i zalaže se za njihove interese. Član može biti svaki student koji izrazi žarku želju da se bavi studentskom politikom. Uz upravu, profesore i asistente, nezadovoljni studenti Vijeće smatraju dežurnim krivcem za sve svoje probleme.

Vježbe - Časovi na kojima asistenti i demonstratori trebaju na najbolji način približiti predmet studentima. Za studente koji rijetko posjećuju predavanja, vježbe predstavljaju najbolji način prikupljanja informacija vezanih za predmet i polaganje ispita.

Prilog 1. Izvod iz Pravila studiranja za prvi ciklus studija na visokoškolskim ustanovama Univerziteta u Sarajevu

II Organizacija studija

Član 3.

Univerzitet, odnosno fakultet, akademija i visoka škola (u daljem tekstu: odjel) organiziraju i izvode dodiplomski studij iz naučnih, umjetničkih i stručnih oblasti za koje su akreditirani. Studijski programi podijeljeni su na studijske godine i semestre. U skladu sa (E)CTS obim studijskog programa iznosi 60 (E)CTS studijskih bodova u jednoj studijskoj godini, odnosno 30 (E)CTS studijskih bodova u jednom semestru. Broj studijskih bodova za pojedini predmet određuje se prema ukupnom opterećenju studenta (teorijska i/ili praktična nastava, vježbe, seminari i slično), vremenu rada studenta na samostalnim zadacima (domaći zadaci, projekti, seminarski radovi i slično) i vremenu za učenje kod pripreme za provjeru znanja i ocjenjivanje (testovi, završni ispit i sl.). Katedre na fakultetima (matične katedre) utvrđuju odnos (srazmjer) između jednog sata nastave i broja sati potrebnih za individualni rad studenta, koji utječu na broj studijskih bodova za predmet.

Član 4.

Dodiplomski studij za sticanje diplome traje tri odnosno četiri godine, a vrednuje se sa 180, odnosno 240 (E)CTS studijskih bodova. (E)CTS studijski bodovi odgovaraju kriterijima Evropskog sistema prenosa kredita – European Credit Transfer System (ECTS).

Član 6.

Studijska godina organizira se u dva semestra: zimski i ljetni. Nastava u zimskom semestru počinje trećeg ponedjeljka u septembru i traje 16 nedjelja (15 nedjelja kontinuiranih aktivnosti + 1 nedjelja za završni ispit). Dopunska nastava i popravni ispiti traju najduže 4 nedjelje. Ovjera zimskog i opis ljetnog semestra (i zimski odmor) traje 2 nedjelje. Nastava u ljetnom semestru počinje trećeg ponedjeljka u

februaru i traje 16 nedjelja (15 nedjelja kontinuiranih aktivnosti + 1 nedjelja za završni ispit). Dopunska nastava i popravni ispiti traju najduže 4 nedjelje. Ljetni odmor i ostale nastavne i vannastavne aktivnosti (organizovanje dopunske-dodatne (kondenzovane) nastave (ljetna škola, ljetni univerzitet i sl.) uključujući i oblike provjere znanja traju 8 nedjelja. Ovjera ljetnog i opis zimskog semestra traje 2 nedjelje. Tačan kalendar organizacije i realizacije studijskih programa za studijsku godinu utvrđuje i objavljuje Senat Univerziteta, najkasnije 60 dana prije početka nastave.

Član 10.

Student prijavljuje predmete koje želi da sluša i polaže u narednoj studijskoj godini tri nedjelje prije početka nastave u zimskom semestru, a za prvu studijsku godinu nakon upisa. Izbor predmeta vrši se do opterećenja od 30 (E)CTS studijskih bodova za semestar i 60 (E)CTS studijskih kredita za godinu. Student može, u okviru ljetne škole, polagati najviše dva ispita. Po isteku termina predviđenih za prijavljivanje predmeta formiraju se spiskovi studenata po predmetima za narednu studijsku godinu i objavljuju na web-u fakulteta i oglasnoj tabli odjela za svaki studijski program i predmet. Predmeti koje je student prijavio ne mogu se mijenjati nakon njihove verifikacije. utvrđuju se posebnim aktom Senata Univerziteta.

Član 11.

Studenti koji ne polože ispit u redovnom i popravnom roku upisuju predmet ponovo, ako je iz grupe obaveznih predmeta, a ako je iz grupe izbornih predmeta upisuju isti predmet ponovo ili odabiru drugi izborni predmet da bi ostvarili potrebne (E)CTS studijske bodove.

Član 12.

Ovjera semestra i godine obavezna je za sve studente. Na osnovu ovjerenog semestra i godine utvrđuje se koliko je student osvojio (E)CTS studijskih bodova.

Član 13.

Uspjeh studenta na ispitu i drugim provjerama znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom uporedivim sa (E)CTS sistemom kako slijedi:

- 10 (A) – (izuzetan uspjeh sa neznatnim greškama), nosi 95-100 osvojenih bodova,
- 9 (B) – (iznad prosjeka, sa ponekom greškom), nosi 85-94 osvojenih bodova,
- 8 (C) – (prosječan, sa primjetnim greškama), nosi 75-84 osvojenih bodova,
- 7 (D) – (općenito dobar, ali sa značajnijim nedostacima), nosi 65-74 osvojenih bodova,
- 6 (E) – (zadovoljava minimalne kriterije), nosi 60-64 osvojenih bodova,
- 5 (F, FX) – (ne zadovoljava minimalne kriterije i potrebno je znatno više rada), ispod 60 bodova.

U slučaju da nijedan student ne postigne 95 bodova, što predstavlja donji prag za ocjenu 10, skala iz prethodnog stava može se korigirati prema najboljem postignutom uspjehu, na prvom ispitnom roku.

III Postupak ispitivanja i ocjenjivanja

Član 14.

Rad studenata prati se i ocjenjuje kontinuirano u toku jednog semestra. Ocjenjivanje se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra i na završnom ispitu, na kojem se utvrđuje konačna ocjena. U strukturi ukupnog broja bodova najmanje 50% bodova mora biti predviđeno za aktivnosti i provjere znanja u toku semestra. Završni ispit se u strukturi ocjenjivanja može vrednovati sa najviše 50% bodova...

Član 15.

Oblici provjere mogu biti pismeni, usmeni i praktični. Provjera znanja je u pravilu pismena. Ispit može biti pismeni, usmeni i praktični. Pismena provjera se u

pravilu vrši putem testa ili pismenog rada. Način ispitivanja određuje matična katedra ili nastavnik. Ispit i svi oblici provjere znanja su javni...

Član 16.

Studij I stepena završava se polaganjem svih ispita i/ili izradom završnog rada u skladu sa studijskim programom.

Član 17.

Završni ispit se obavlja u toku posljednje sedmice nastave ili u prvoj sedmici nakon završene nastave. Studenti koji ne polože ispit (ne zadovolje) u regularnom (redovnom) roku mogu polagati popravni ispit iz predmeta koje nisu položili na kraju jednog semestra. Između regularnoga (prvog) i popravnog ispitnog roka nastavnici i saradnici će konsultacijama, a po potrebi i dopunskom nastavom pomoći studentima da se pripreme za popravni ispit.

Član 18.

Studenti koji u prvoj godini ostvare najmanje 54 (E)CTS studijskih bodova mogu upisati drugu godinu studija. Treću, odnosno četvrtu godinu studija mogu upisati samo studenti koji su položili sve ispite iz dvije prethodne godine studija, odnosno samo studenti koji su ostvarili najmanje 120, odnosno 180 (E)CTS studijskih bodova... Prilikom svakog ponovnog upisa predmeta (kojeg student ponavlja), dužan je uplatiti odgovarajući naknadu čiju visinu, svojom odlukom, utvrđuje Senat Univerziteta.

Član 19.

Student koji nije zadovoljan postignutom ocjenom može u roku od 24 sata nakon saopćenja ocjene pismeno tražiti da se ispit ponovi pred komisijom. Zahtjev za ponavljanje ispita mora biti obrazložen. Predsjednika i dva člana komisije imenuje dekan u roku od 24 sata od primitka zahtjeva, ako ocijeni da je zahtjev opravdan, s tim da jedan član komisije mora biti iz drugog nastavnog predmeta, a ispitivač s čijom ocjenom student nije bio zadovoljan ne može biti predsjednik komisije. Dekan određuje vrijeme polaganja ispita u roku od tri dana od podnošenja zahtjeva studenta. Pismeni ispit ili pismeni dio ispita neće se ponoviti pred komisijom, već će ga komisija

ponovno ocijeniti. Komisija će ocijeniti i sve radove koje je student radio u toku nastave i vježbi. Komisija može donijeti ocjenu na bazi samo pismenog ispita i rada u toku nastave i vježbi ili obaviti i usmeni dio ispita. Komisija donosi odluku većinom glasova. Na odluku komisije može se izjaviti žalba RektorU Univerziteta. Student može tražiti komisijski ispit iz najviše dva predmeta na kraju jednog semestra.

IV Završni rad

Član 20.

Određenim studijskim programom može biti predviđen završni rad. Temu završnog rada student bira iz predmeta koji sadrži studijski program. Moguće teme završnih radova predlažu predmetni nastavnici. Izuzetno, studentu se može odobriti tema završnog rada koji samostalno predloži, uz prethodnu konsultaciju sa nastavnikom kod kojeg želi da uradi završni rad...

Član 21.

Završni rad prijavljuje se nadležnoj službi odjela. Prijava završnog rada obuhvata slijedeće podatke: naziv radne teme, predmet, datum prijave i potpis mentora. Ispunjena i potpisana prijava ovjerava se i odlaže u dosje studenta.

Član 22.

Student može jedanput promijeniti temu završnog rada i to najkasnije u roku od 30 dana od dana odobravanja prve teme.

Član 23.

Završni rad student izrađuje samostalno. Nastavnik je obavezan da prati rad studenta, pomaže mu savjetima i upućivanjem u literaturu.

Član 24.

Student formira završni rad u konceptu sa svim pripadajućim dijelovima. Koncept se predaje nastavniku na uvid i pregled. Student je dužan postupiti prema uputstvima i primjedbama nastavnika, u protivnom rad se vraća na dalju doradu. Nastavnik je dužan da pregleda rad i vrati ga

sa komentarom najkasnije za tri nedjelje od dana predaje rada.

Član 25.

Nakon položenog zadnjeg ispita student može u roku od 10 dana provjeriti u nadležnoj službi odjela eventualne neusklađenosti u ličnom evidencionom kartonu. Student predaje tri primjerka završnog rada nadležnoj službi odjela. Nakon predaje rada u potrebnom broju primjeraka, na prijedlog mentora dekan odjela formira komisiju i zakazuje se odbrana. Komisiju čine mentor, predsjednik i najmanje jedan član. Podaci o odbrani objavljuju se na oglasnoj tabli odjela. Od predaje rada do njegove odbrane mora proći najmanje 5 dana.

Član 26.

Odbrana završnog rada sastoji se od usmenog izlaganja rezultata rada i obrazloženja izdvojenih zaključaka, kao i odgovora na pitanja komisije u vezi rezultata rada i zaključaka. Ako student ne zadovolji na odbrani završnog rada, ima pravo da zatraži da mu se odobri izbor nove teme u okviru istog ili drugog predmeta. Završni rad i odbrana ocjenjuju se jedinstvenom ocjenom od 10 (A) do 5 (F). Ocjena se donosi većinom glasova članova komisije.

V Isprave o studijama

Član 27.

Student koji je položio sve ispite predviđene za upisani studijski program i ispunio sve ostale obaveze propisane Statutom Univerziteta i ovim pravilima stiče diplomu *prvog ciklusa studija* odgovarajućeg studijskog programa. Uz diplomu dodiplomskog studija izdaje se i dopunska isprava o studiju (diploma supplement) radi detaljnijeg uvida u nivo, prirodu, sadržaj, sistem i pravila studiranja i postignute rezultate tokom studija.

Član 28.

Ova pravila primjenjuju se za studente koji studiraju u skladu sa Bolonjskim procesom, a počev od generacije studenata upisanih u prvu godinu studija visokoškolske ustanove Univerziteta u Sarajevu u školskoj 2005/2006. godini.

Prilog 2. Bolonjska deklaracija

Zajednička deklaracija evropskih ministara obrazovanja potpisana je u Bologni 19.06.1999. godine. Proces evrointegracije postao je, zahvaljujući iznimnim dostignućima u posljednjih nekoliko godina, sve stvarnija i relevantnija činjenica za Uniju i njene građane. Očekivano povećanje Unije, kao i produbljivanje odnosa s ostalim evropskim zemljama, daju joj još šire dimenzije. U međuvremenu, svjedoci smo povećane svijesti velikog dijela političke i akademske javnosti, te javnog mnijenja o potrebi stvaranja bolje i utjecajnije Evrope, posebno u izgradnji i jačanju njenih intelektualnih, kulturnih, društvenih, naučnih i tehnoloških dimenzija.

Evropa znanja danas je nezamjenjiv faktor društvenog i ljudskog razvoja. Znanje je važan faktor učvršćenja i obogaćenja pripadnosti Evropi i kao takav priprema svoje građane za izazove novog doba. Važno je da građani razumiju zajedničke vrijednosti, te osjete pripadnost istom društvenom i kulturnom prostoru.

Obrazovanje i saradnja u obrazovanju prepoznati su kao iznimno važni za razvijanje i jačanje stabilnih, miroljubivih i demokratičnih društava, posebno imajući u vidu stanje na jugoistoku Evrope.

Sorbonska deklaracija od 25. maja 1998. godine, utemeljena na takvim promišljanjima, istaknula je glavnu ulogu univerziteta u razvijanju evropskih kulturnih dimenzija.

Naglasila je da je kreiranje evropskog prostora visokog obrazovanja od ključne važnosti za unaprjeđenje mobilnosti građana i njihovo zapošljavanje, te za ukupni razvoj Kontinenta.

Nekoliko evropskih zemalja prihvatilo je poziv da se obavežu postići ciljeve zacrtane Deklaracijom, bilo potpisivanjem Deklaracije, bilo načelnim slaganjem s njezinim sadržajem. Nekoliko u međuvremenu pokrenutih reformi visokog školstva u Evropi dokazuju spremnost mnogih vlada da djeluju u tom smislu.

Evropske visokoškolske institucije prihvatile su izazov i preuzele glavnu ulogu u stvaranju Evropskog prostora visokog obrazovanja u duhu temeljnih načela zacrtanih u povelji Magna Charta Universitatum potpisanoj u Bologni 1988. godine. To je izuzetno važno, jer upravo neovisnost i autonomnost univerziteta osiguravaju sistemu visokog obrazovanja i istraživanja stalno prilagođavanje promjenljivim potrebama, zahtjevima društva i napretku naučnih spoznaja.

Ovo je djelovanje zacrtano u pravom smjeru i sa smislenim ciljem. Međutim, bolja usklađenost i usporedivost visokoškolskih sistema zahtijeva neprekidno djelovanje kako bi se cilj u potpunosti postigao. Trebamo ga pomoći konkretnim mjerama kako bi se postigli vidljivi koraci naprijed.

Sastanak održan 18. juna na kojemu su sudjelovali mjerodavni stručnjaci i naučnici iz svih naših zemalja daje vrlo jasne prijedloge za inicijative koje treba pokrenuti.

Posebnu pažnju trebamo posvetiti povećanju međunarodne konkurentnosti evropskog sistema visokog obrazovanja. Vitalnost i djelotvornost svake civilizacije može se mjeriti privlačnošću njezine kulture drugim zemljama. Trebamo osigurati da evropski sistem visokog obrazovanja postane privlačan širom svijeta, u skladu sa našom posebnom kulturnom i naučnom tradicijom.

Potvrđujući opća načela zacrtana Sorbonskom deklaracijom, uskladit ćemo svoju politiku tako da u kratkom vremenu, a svakako tokom prvog desetljeća trećeg milenija, postignemo slijedeće ciljeve za koje smatramo da su od primarne važnosti za uspostavu evropskog prostora visokog obrazovanja i njegovu promociju u svijetu:

- Prihvatanje sistema lako prepoznatljivih i usporedivih stepeni, i uvođenje dodatka diplomi (Diploma Supplement), kako bi se unaprijedilo zapošljavanje evropskih građana i međunarodna konkurentnost evropskog sistema visokog obrazovanja.
- Prihvatanje sistema temeljenog na dva glavna ciklusa, dodiplomskom i postdiplomskom. Pristup drugom ciklusu zahtijeva uspješno završen prvi ciklus studija koji mora trajati najmanje tri godine. Stepennostignut nakon tri godine smatra se potrebnim stepenom kvalifikacije na evropskom tržištu rada. Drugi ciklus vodit će ka magisteriju i/ili doktoratu, kao što je to slučaj u mnogim evropskim zemljama.
- Uvođenje bodovnog sistema, kao što je ECTS, kao prikladnog sredstva u unapređenju najšire razmjene studenata. Bodovi se mogu postizati i izvan visokoškolskog obrazovanja, uključujući i cjeloživotno učenje, pod uslovom da ih prizna univerzitet koji prihvata studenta.
- Unapređenje mobilnosti prevladavanjem zapreka slobodnom kretanju, posebno:
 - studentima: dati priliku za učenje, omogućiti im pristup studiju i relevantnim službama;
 - nastavnicima, istraživačima i administrativnom osoblju: priznati i valorizirati vrijeme koje su proveli u Evropi istražujući, predajući ili učeći, bez prejudiciranja njihovih statutarних prava.
- Unapređenje evropske saradnje u osiguravanju kvalitete u cilju razvijanja usporedivih kriterija i metodologija.
- Unapređenje potrebe evropske dimenzije u visokom školstvu, posebno u razvoju nastavnih programa, međuinstitucionalnoj saradnji, šemama mobilnosti i integriranih programa studija, obuke i istraživanja.

Preuzimamo na sebe postizanje tih ciljeva – u okviru naših institucionalnih ovlasti i u potpunosti poštujući različitost kultura, jezika, nacionalnih sistema obrazovanja i autonomiju Univerziteta – kako bismo izgradili Evropski prostor visokog obrazovanja. U tom cilju nastavit ćemo saradnju među vladama, zajedno sa evropskim nevladinim organizacijama koje djeluju u visokom obrazovanju. Od univerziteta očekujemo da ponovno brzo i pozitivno djeluju i aktivno doprinesu uspjehu našeg poduhvata.

Uvjereni da stvaranje Evropskog prostora visokog obrazovanja zahtijeva stalnu potporu, nadzor i prilagodbe novim potrebama, odlučili smo ponovo se sastati za dvije godine kako bismo procijenili postignuti napredak i utvrdili daljnje korake.

Potpisnici:

Austrija, Belgija (francuska zajednica), Belgija (flamanska zajednica), Bugarska, Češka Republika, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Njemačka, Grčka, Mađarska, Island, Irska, Italija, Letonija, Litva, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Norveška, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovačka Republika, Slovenija, Španjolska, Švedska, Švicarska, Velika Britanija.